

อภิปรายผลและเสนอแนะ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ได้เสนอรายละเอียดของข้อเท็จจริง ทั้งจากการตอบแบบสอบถาม และจากการศึกษาเชิงคุณภาพที่แสดงถึงสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งสองโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ในแง่ต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัญหาทางการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่เกิดจากอุปสรรคทางภาษาเป็นสำคัญนั้น ก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อตัวครูและตัวเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้ คือ

1. องค์ประกอบของปัญหาการสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง
2. การเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในบริบท

โรงเรียน

3. สถานการณ์การเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง
4. หลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน
5. พื้นฐานทางภาษาถิ่นของผู้วิจัย

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของปัญหาการสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

(1) เจตคติของครู

ผู้วิจัยพบว่าแม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่ง คือ เจตคติของครู เพราะเจตคติเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้บุคคลต่าง ๆ แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ดังที่ นิวคอมบ์ (Newcomb, 1954) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ แม้เจตคติจะเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น แต่ก็สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ นอกจากนี้ เคโซ ส่วนานนท์ (เคโซ ส่วนานนท์ 2521 อ้างใน ศรีวิไล ดอกจันทร์, 2529) ยังได้กล่าวว่า

เจตคติเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดลอมต่าง ๆ กัน ดังนั้นเจตคติจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในหน้าที่การงานในอาชีพของตน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนการสอนเจตคติหรือความเชื่อของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สองจะเป็นตัวการสำคัญที่กำหนดวิธีสอนของครูเป็นอย่างมากจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูที่สอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในชั้นเด็กเล็กได้พบว่า ครูใช้วิธีการพูดภาษาไทยเป็นหลักและไม่ให้นักเรียนใช้ภาษากะเหรี่ยงในห้องเรียน พฤติกรรมของครูดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคำพูดของครูที่กล่าวว่า "ครูจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในการสอนนักเรียนอยู่ตลอดเวลา เพราะต้องการให้นักเรียนคุ้นเคยและเรียนรู้ภาษาไทยได้เร็วขึ้น และถึงแม้ว่าถ้าเกิดครูรู้ภาษากะเหรี่ยง ครูก็จะไม่ใช่ภาษากะเหรี่ยงในการเรียนการสอน เพราะจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาไทยได้ช้า" และจากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กที่มีนักเรียนส่วนหนึ่งเป็นเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง พบว่าครูส่วนใหญ่ร้อยละ 68.42 เน้นการใช้ภาษาไทยในห้องเรียนและพยายามไม่ให้นักเรียนใช้ภาษากะเหรี่ยงในห้องเรียน จากพฤติกรรมการสอนของครูดังกล่าวข้างต้นนี้สะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความเชื่อว่า การสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาแม่และต้องเรียนภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สองนั้น ครูควรจะให้เด็กได้ใช้ภาษาไทยกลางเพียงอย่างเดียว เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาไทยกลางได้เร็วขึ้น และไม่ควรให้เด็กใช้ภาษากะเหรี่ยงในห้องเรียนเลย เพราะจะยิ่งทำให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาไทยได้ช้า

ความเชื่อของครูเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สองนี้ สอดคล้องกับแนวการสอนภาษาที่สองแบบรู้ภาษาของสตีเฟน คราเชน (Stephen Krashen อ้างถึงใน Patricia A. Richard - Amato, 1986) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เคยได้รับความนิยมนในอดีต ซึ่งอธิบายว่า การสอนภาษาแบบรู้ภาษาเป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เน้นที่การสื่อสารในสถานการณ์ที่แท้จริงและให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกเลขที่ครูจะมีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่สองสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้อาษาที่สองดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานใหญ่ต้นสังกัดได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ให้แก่ครูได้จัดทำเอกสารการอบรมเรื่อง "การจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529) และได้เน้นวิธีสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ซึ่งมีหลักการสอนที่สำคัญ คือ การมุ่งเน้นให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และใช้ภาษาที่สองให้มากที่สุด โดยไม่ได้มีการกล่าวถึงการใช้ภาษาถิ่นของเด็กควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาไทยเลย จากเอกสารของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงนำมาสู่การจัดทำคู่มือการสอนโดยเน้นภาษาไทยแก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคแรก สำหรับเด็กที่ไม่พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2530) ซึ่งหลักการสอนที่สำคัญก็เป็นเฉกเช่นเดียวกับหลักการสอนในเอกสารการอบรมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตามการไม่ให้นักเรียนใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งในห้องเรียนนั้น ได้มีนักการศึกษาซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่สองของเด็กในชุดหลังจำนวนมาก เช่น ริชาร์ด มิลล์ และ ฮันส์ มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1993) กล่าวว่า การไม่ให้เด็กใช้ภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กคุ้นเคยมาตั้งแต่เกิดจะส่งผลกระทบต่อสติปัญญาของเด็ก เพราะจะเป็นการสกัดกั้นพัฒนาการทางกระบวนการคิดของเด็ก ซึ่งจากการสังเกตเด็กที่พูดภาษาปัญหาเป็นภาษาแม่และเมื่อเข้าโรงเรียนจึงต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พบว่า เมื่อครูให้เด็กเล่าเรื่องของตนเองโดยใช้ภาษาอังกฤษ ปรากฏว่าเด็กพูดภาษาอังกฤษได้เพียงนิดหน่อย จากนั้นเด็กเงียบไม่พูดใด ๆ ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของเด็กมีจำกัด แต่เมื่อครูเปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาปัญหา ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กคุ้นเคยมาตั้งแต่เกิดปรากฏว่าเด็กสามารถพูดเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย

จากพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้ มิลล์ ได้กล่าวเสริมว่า การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาปัญหา ทำให้เด็กได้มีโอกาสพูดสิ่งต่าง ๆ ที่ตนคิด จะเป็นการช่วยกระตุ้นเซลล์สมองซีกขวาที่เกี่ยวกับความคิดเหตุผลทางภาษาให้เจริญเติบโตพัฒนายิ่งขึ้น และถ้าครูบังคับให้เด็กซึ่งพูดภาษาอังกฤษไม่ค่อยได้ให้พูดภาษาอังกฤษเด็กจะเงียบเฉยไม่พูดใด ๆ ทำให้เด็กไม่พยายามใช้ความคิดที่จะพูดสิ่งต่าง ๆ ออกมาส่งผลให้เซลล์สมองซีกขวาที่เกี่ยวกับความคิดเหตุผลทางภาษาที่กำลังเจริญเติบโตต้องหยุดชะงักไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กจะมีความรู้สึกไวต่อการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาแม่ เนื่องจากเด็กหลายคนจะรู้สึกสบายใจเมื่อใช้ภาษาแม่ทั้งในและนอกห้องเรียนและจะรู้สึกอึดอัดเมื่อต้องใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่สองที่เด็กไม่คุ้นเคย ลักษณะเช่นนี้ตรงกับข้อค้นพบในงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งพบว่า การที่ครูไม่ให้นักเรียนใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของนักเรียน ทำให้นักเรียนกลายเป็นเด็กเงียบเฉย ไม่กล้าพูด และ

ทำให้นักเรียนรู้สึกอายที่จะพูดภาษาแม่หรืออื่น ๆ อย่างเช่น ในขณะที่นักเรียนเล่นตุ๊กตาอยู่ในมุมบ้าน นักเรียนจะพูดคุยกันโดยใช้ภาษาแม่หรืออื่น ๆ นักเรียน นักเรียนที่พูดภาษาแม่หรืออื่น ๆ บางคนจะเปลี่ยนเป็นพูดภาษาไทยทันที ในขณะที่บางคนจะพูดภาษาแม่หรืออื่น ๆ และเงิบไปในที่สุด

ดังนั้น การสนับสนุนส่งเสริมภาษาแม่จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนอกจากจะช่วยพัฒนาเซลล์สมองด้านกระบวนการคิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงกลุ่มสังคมของเด็ก และเป็นการช่วยบรรเทาความกดดันของเด็ก และการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากบ้านสู่โรงเรียน ซึ่งวิธีการใช้ภาษาแม่ของนักเรียนมาช่วยในการสอนนี้ เรียกว่า Transitional Bilingual Approach (างถึงใน ประพาศน์ พฤทธิประภา และคณะ, 2526) เนื่องจากในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ มีประชากรราว 156 ล้านคน มีภาษาพูดต่าง ๆ กัน มากกว่า 400 ภาษา ประเทศอินโดนีเซียจึงประสบปัญหาในการสอนภาษาประจำชาติเป็นอันมาก จึงได้แก้ปัญหาด้วยการใช้ภาษาแม่เข้ามาช่วยสอน และใช้สอนมาจนถึงระดับมัธยมศึกษา

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของเด็กปากีสถาน มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1993) พบว่า กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติของท้องถิ่น การเล่นละครตามจินตนาการ การวางแผนเล่นเกม และการทำอาหาร รวมทั้งการร้องเพลงและการเล่านิทานกิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้เหมาะสำหรับเด็กจะใช้ภาษาแม่ เพราะเด็กจะรู้สึกคลายเครียดส่งผลให้ทำทุกอย่างได้ดีที่สุด สอดคล้องกับ คำกล่าวของ บุซบง ตันตวิงศ์ (Tantiwon Boosong, 1995) ที่กล่าวว่าภาษาถิ่นนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกภูมิใจในชุมชน อันนำไปสู่พัฒนาการทางสังคม อารมณ์ ทั้งของเด็กและของผู้ใหญ่ ขณะที่มอติพลของสื่อมวลชน ซึ่งใช้ภาษาไทยและแสดงถึงชีวิตสมัยใหม่ที่เป็นที่ยอมรับ ยกย่องได้แทรกซึมเข้าไปในชุมชนของเขาโดยผ่านทางโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์และเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ทั้งผู้ใหญ่และเด็กจึงค่อย ๆ เริ่มอึดอัดและอับอายในภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง และเมื่อคนเราปฏิเสธภาษาแม่และวัฒนธรรมของตนเอง สักดิ์ศรีและความนับถือตัวเองของคนผู้นั้น ก็ย่อมสิ้นคลอนเพราะว่าเกิดความสับสนและปฏิเสธตนเอง อันนำไปสู่ความรู้สึกต่ำต้อยและด้อยค่า ผลที่สุดความรู้สึกเป็นรองและไม่มีศักดิ์ศรีที่ว่ามีของผู้ใหญ่ก็จะส่งต่อไปยังลูกหลาน ซึ่งก็จะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตัวเองในทำนองเดียวกัน ดังนั้นการให้ความสำคัญและสนับสนุนแหล่งประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยเริ่มจากการช่วยให้บรรดาผู้ใหญ่ตระหนักถึงคุณค่า

ของสิ่งที่ตนมีอยู่ เกิดความภาคภูมิใจ หวังแทน ไม่ต้องการให้สูญหายไป ความรู้สึกเหล่านี้จะส่งต่อจากผู้ใหญ่เด็ก ๆ ในหมู่บ้านต่อไป อันจะเป็นการนำไปสู่การที่เด็กจะได้พัฒนาทางอารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนพัฒนาภาษาไทยกลางด้วย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าควรให้เด็กใช้ภาษาควบคู่กันไป โดยใช้ภาษาที่หนึ่งสลับกับการใช้ภาษาที่สอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความสำคัญแก่ภาษาไทยที่ครูใช้และภาษากะเหรี่ยง ซึ่งเป็นภาษาถิ่นของเด็กอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ครูและเด็กเรียนรู้ภาษาซึ่งกันและกัน เพราะการทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดผลดีแก่ทั้งสองฝ่าย โดยครูเองก็ได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมของเด็กและเข้าใจเด็กมากขึ้น ส่วนเด็กก็เกิดความภาคภูมิใจในภาษาถิ่นของตนมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ครูกับเด็กมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งการให้ความสำคัญแก่ทั้งสองภาษานี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ริชาร์ด มิลล์ และ ยีนส์ มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1933) ที่กล่าวว่าห้องเรียนภาษาที่จำเป็นจะต้องเกือบทุก ๆ ภาษา ซึ่งมีความหลากหลายในทุกสำเนียงภาษาที่ใช้พูดอยู่ในห้องเรียนนั้น เพื่อที่เด็กจะได้มีโอกาสเปรียบเทียบกับสำเนียงของตนเองกับภาษาอังกฤษมาตรฐานนั้น ๆ และได้ใช้สำเนียงตัวเองในกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ประกอบกับการสัมผัสครูที่พูดได้หลายภาษาเพื่อเป็นแนวทางในการสอนภาษาให้แก่ครูที่พูดได้ภาษาเดียวโดย ริชาร์ด มิลล์ และ ยีนส์ มิลล์ พบว่า ครูส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญแก่ภาษาทุกภาษาอย่างทัดเทียมกัน โดยครูต้องทำให้เด็กเกิดความมั่นใจว่าภาษาที่ใช้พูดที่บ้านก็สามารถพูดได้ที่โรงเรียนด้วย ดังนั้นห้องเรียนจึงเป็นสถานที่ของภาษาหลากหลายไม่ใช่ภาษาอังกฤษอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาอื่น ๆ ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดของภาษาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งจากการที่เด็กเห็นความสำคัญของทุกภาษาจะทำให้เด็กรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นยอมรับความแตกต่างของคนแต่ละคนที่ใช้ภาษานั้น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นหนทางนำไปสู่สันติภาพของมนุษยชาติ

(2) สภาพชุมชน

ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพชุมชนได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การสอนของครู คือ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากครูเป็นคนมาจากถิ่นอื่นเคยอยู่อย่าง สะดวกสบายในท้องถิ่นของตน แต่เมื่อต้องมาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่ทุรกันดารลำบากและห่างไกลจากญาติพี่น้องของตน ตลอดจนมีวิถีการดำเนินชีวิตเดิมของตนโดยสิ้นเชิงโดยเฉพาะในลักษณะ

ที่ครูซึ่งเป็นคนเมืองรับรู้ว่าเป็นวิถีชีวิตที่ต่างออกไปกว่าวิถีชีวิตเดิมในภูมิลำเนาของตน ทำให้ครูรู้สึกเสีว่าซึม ท้อแท้ ไม่มีกำลังใจในการสอน ซึ่งลักษณะของสภาพชุมชนที่สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบาก มีสภาพดังต่อไปนี้ คือ

สภาพบ้านพักครู

"บ้านพักครูเป็นบ้านพักเก่า หลังบ้านมีต้นไม้หนาทึบ ตอนกลางคืนเมื่อครูเปิดไฟจะมีแมลงต่าง ๆ เช่น แมลงเม่า แมงกะแทก วัน ไร ฯลฯ บินเข้ามาเต็มห้องนอนของครู ทำให้ครูไม่สามารถเปิดไฟใช้ได้เลย ในตอนกลางคืน ส่วนน้ำที่ใช้อาบ่างล้างชำระทั้งสัปดาห์ก็ไม่ไหล ครูต้องเดินไปอาบน้ำ ชักผ้า ที่วัด ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 1 - 2 กิโลเมตร"

สภาพการเดินทาง

"การที่ครูเดินทางเข้า-ออกโรงเรียนเพื่อกลับบ้านคนเป็นการเดินทางที่ยากลำบากที่สุดสำหรับครู เนื่องจากระยะทางไกลและถนนหนทางบางแห่งค่อนข้าง คดเคี้ยว อันตราย ประกอบในแต่ละวันจะมีรถเมลวิ่งเพียงวันละ 1 เที่ยวเท่านั้น ึ่งในแต่ละครั้งที่ครูนั่งรถเมลเข้าโรงเรียน สภาพภายในของรถเมลจะอัดแน่นแน่นเต็มไปด้วยของและผู้คน นอกจากนี้ครูยังต้องทนนั่งรถเมลที่สกปรกและกลิ่นบูเหม็นที่ชาวบ้านสูบไปตลอดระยะเวลาของการเดินทางอันยาวนาน"

จากตัวอย่างสภาพความเป็นอยู่และสภาพการเดินทาง

เข้าออกในชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญซึ่งทำให้ครูพยายามหาทางเดินทางไปสอนที่โรงเรียนแห่งอื่นที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย จึงทำให้เกิดอัตราการขาดแคลนครูค่อนข้างสูง เนื่องจากมีครูขอไปช่วยราชการที่โรงเรียนอื่น ประกอบกับมีการโยกย้ายครูและยังไม่มีครูใหม่มาทดแทน ซึ่งจากการที่เกิดการขาดแคลนครูนี้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่เหลืออยู่ในโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กด้วย ทำให้ครูต้องรับภาระหนัก โดยครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กต้องสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็กควบคู่กับการสอนนักเรียนในชั้นอื่นอีกทั้งต้องรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วย ทำให้ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กได้อย่างเต็มที่

(3) ประสบการณ์การสอน

ปัจจัยทางด้านประสบการณ์การสอนของครูชั้นเด็กเล็กนั้น
 ก็นับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เพราะประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กจะเป็นเครื่องมือ
 ที่ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการสอน แต่จากการสอบถามของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กที่
 มีนักเรียนส่วนหนึ่งเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ผู้วิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 73.68 ไม่มี
 ประสบการณ์ในการสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 94.73 ไม่เคย
 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอนเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมาก่อน และจากการได้สัมภาษณ์ครู
 ผู้สอนชั้นเด็กเล็กคนหนึ่ง พบว่า ครูไม่มีแม้ประสบการณ์ในการสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็กปกติ จึงทำให้
 ครูต้องประสบปัญหาเป็นสองเท่าในการที่ต้องสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่มีนักเรียนส่วนหนึ่งเป็น
 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ไม่พูดภาษาไทยเป็นภาษาถิ่น ปัญหาที่ครูประสบโดยตรง คือ ปัญหาการจัด
 กิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จได้ ก็เนื่องจากครูไม่มี
 เทคนิคการสอนที่สร้างความสนใจของเด็กประกอบกับครูจัดกิจกรรมตามเนื้อหา วิธีการสอนการใช้
 สื่อจากแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กทั่วไป และใช้กิจกรรมและสื่อการสอนที่จำ ๆ ทั้งนี้
 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากสาเหตุที่ว่าครูไม่รู้ว่าจะสอนเรื่องอะไร ใช้วิธีอย่างไร และใช้สื่ออะไรจึงจะ
 เหมาะสมกับสภาพความต้องการหรือวิถีชีวิตของเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับ
 คำกล่าวของครูที่ว่า "ไม่รู้จะสอนอย่างไร สอนอะไร และใช้สื่ออะไร จึงจะเหมาะสมกับ
 สภาพความต้องการหรือวิถีชีวิตของเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง" เพราะไม่เคยมีประสบการณ์ใน
 การสอนชั้นเด็กเล็กเลย และสอดคล้องกับพฤติกรรมการสอนของครู เช่น ครูเล่านิทานโดยการ
 อ่านหนังสือนิทานให้นักเรียนฟังด้วยน้ำเสียงราบเรียบและไม่มีสภาพหรือสื่อใด ๆ ประกอบเลย
 ปรากฏว่า นักเรียนไม่สนใจฟังกระจัดกระจายกันไปตามความสนใจของตน โดยนักเรียนบางคน
 นอน บางคนคุยกันเล่นกัน บางคนเดินออกนอกห้อง ทำให้ครูไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้
 จากการที่ครูส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียน
 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงชั้นเด็กเล็ก ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาการสอนที่เกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้ คือ

1. ครูปิดโอกาสในการใช้ภาษาที่แท้จริงในการเรียนรู้ เนื่องจากความเชื่อของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง ที่ว่าการใช้ภาษาที่แท้จริงในการเรียนการสอนภาษาไทยกลาง จะทำให้นักเรียนรู้ภาษาไทยกลางได้ช้า ดังนั้นครูจึงพยายามไม่ให้นักเรียนใช้ภาษาที่แท้จริงในห้องเรียน ทำให้นักเรียนกลายเป็นเด็กเงียบเฉย เนื่องจากความสามารถในการใช้ภาษาไทยมีจำกัด และไม่กล้าพูดภาษาที่แท้จริง
2. ครูกับนักเรียนสื่อความหมายกันไม่รู้เรื่อง เนื่องจากครูไม่รู้ภาษาที่แท้จริง และนักเรียนไม่รู้ภาษาไทยกลาง ทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงักไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ หรือถึงดำเนินไปได้ก็ไม่ราบรื่น เช่น ครูพูดออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติปรากฏว่านักเรียนนั้นเงยหน้ามองหน้าครู ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เนื่องจากฟังภาษาไทยไม่รู้เรื่อง เป็นต้น
3. การที่ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงชั้นเด็กเล็ก ครูจึงไม่รู้จักรวมชาติของเด็ก และไม่รู้ว่ามีอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของเด็ก และเด็กสนใจอะไร จึงไม่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ หรือปรับแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้ได้ ครูจึงสอนตามความถนัดของตน เช่น ใช้ภาพโปสเตอร์รูปสุนัขพันธุ์ 10 ประเภท สอนโดยให้นักเรียนดูภาพ แล้วครูอ่านคำบรรยายที่อยู่ใต้ภาพให้ฟัง เป็นต้น
4. ครูขาดเทคนิคการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็กปกติ ซึ่งนับว่า มีปัญหาเป็นสองเท่าเนื่องจากไม่มีเทคนิคการสอนนักเรียนชั้นปกติ แล้วยังไม่รู้ว่าจะสื่อสารกับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาที่แท้จริงเป็นภาษาถิ่นได้อย่างไร ทำให้ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนและไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างราบรื่นได้
5. ครูใช้หนังสือแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กสำหรับนักเรียนปกติ ซึ่งใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับชีวิตของเด็ก ผลคือนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของครู เนื่องจากเนื้อหาของกิจกรรมมากเกินไปและไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก เช่น การสอนเรื่องโรงเรือนของเรา ครูให้นักเรียนท่องชื่อบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรือน เป็นต้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว นักเรียนยังไม่เข้าใจภาษาไทย เมื่อครูให้เนื้อหาสาระแก่นักเรียน ยิ่งทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องยาก

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า

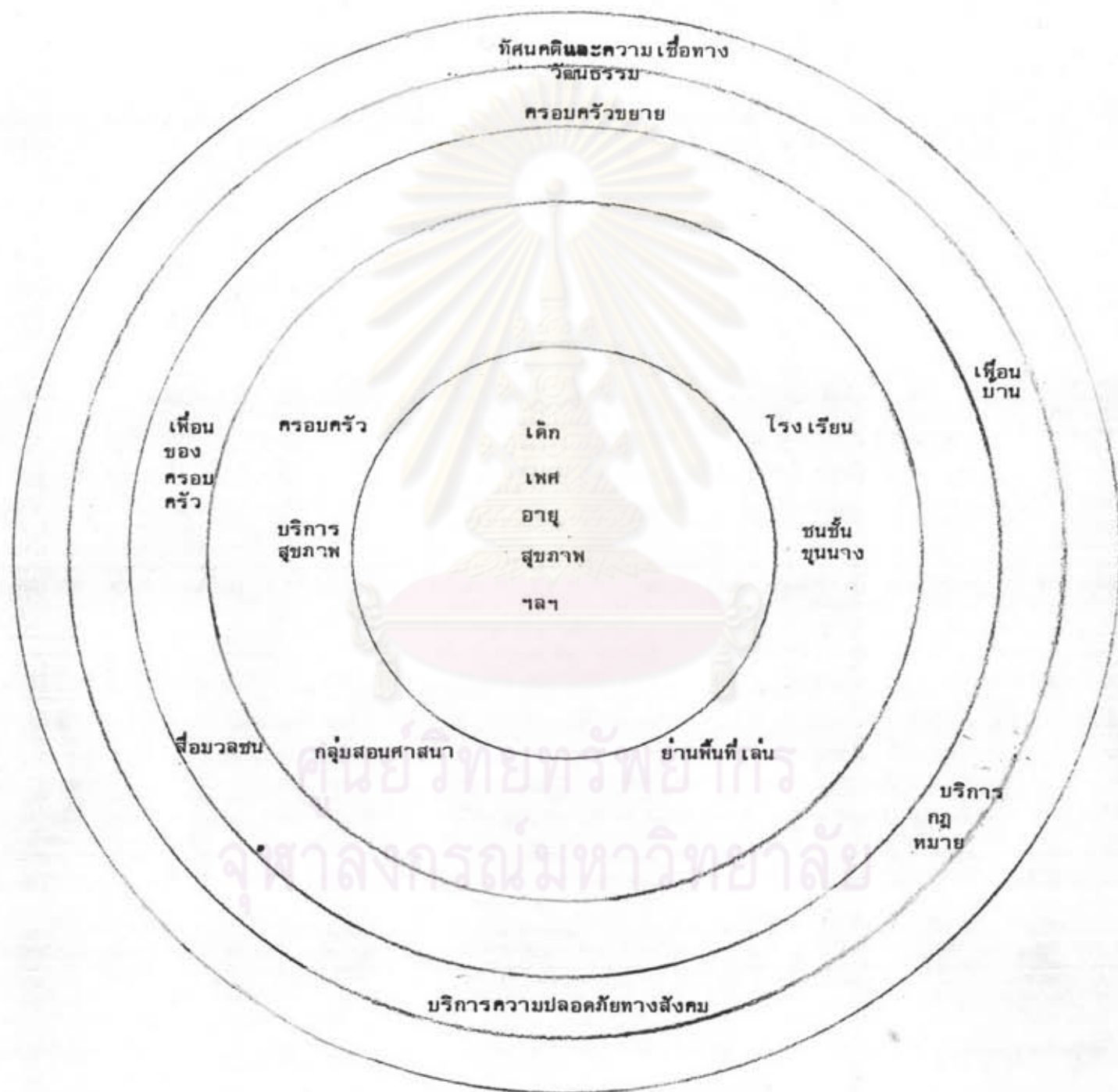
องค์ประกอบของปัญหาการสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนั้นเกิดจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกันตามแนวคิดนิเวศวิทยาของ บรอนเฟินเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) ซึ่ง ดอคเคลและแมคเชน (Dockrell and Meshane, 1993 อ้างถึงใน ศรีวิมล วิทยะสิวินันท์, 2537) ได้นำเข้ามาช่วยในการอธิบายปัญหาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นโดยลำดับจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลกับสภาพแวดล้อมให้ครอบคลุมและละเอียดลออยิ่งขึ้นด้วย โดยได้อธิบายว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นนั้นมี 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ตัวงาน ตัวเด็ก และสภาพแวดล้อมตัวงานประกอบด้วยงานต่าง ๆ ที่เป็นลำดับก่อนหลังและเป็นพื้นฐานของงานในระดับสูงขึ้นไป ส่วนในตัวเด็กเองนั้นอาจแบ่งความสามารถของเด็กออกเป็น 2 ระดับ ระดับแรกคือ โครงสร้างและกระบวนการทั่วไปของระบบการคิดกระทำกับข้อมูล ส่วนระดับที่สองคือ โครงสร้างและกระบวนการเฉพาะที่สัมพันธ์กับด้านใดด้านหนึ่ง กระบวนการคิดกระทำกับข้อมูลนี้ยังครอบคลุมถึงกระบวนการจัดระบบการทำงานและการสร้างแรงจูงใจในตัวเด็กด้วย ซึ่งทั้งสองกระบวนการนี้มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ต่าง ๆ องค์ประกอบส่วนที่สามคือ สิ่งแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อเด็กใน 2 ลักษณะ คือ ในบางกรณี สิ่งแวดล้อมอาจเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็ก และในบางกรณีที่สิ่งแวดล้อมไม่ได้เป็นสาเหตุโดยตรงของปัญหา แต่ก็อาจมีส่วนเพิ่มหรือลดปัญหาลงได้ สิ่งแวดล้อมมี 4 ระดับ ได้แก่ ระดับในสุดที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง กล่าวคือ แบบแผนกิจกรรม บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เด็กต้องอยู่ ๗ เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ในสถานที่ที่มีลักษณะทางกายภาพและทางวัตถุเฉพาะนั้น ๆ ระดับนี้เรียกว่า Micro System ระบบนี้ครอบคลุมครอบครัว โรงเรียนบริการทางการแพทย์ต่าง ๆ เพื่อน ๆ เพื่อนบ้าน ฯลฯ บรอนเฟินเบรนเนอร์ได้เน้นถึงความสำคัญของทั้งสภาพที่ตั้งทางกายภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในที่นั้น ๆ ความสัมพันธ์ทางสังคมใน Micro System นี้ สามารถกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจกรรมต่าง ๆ ในที่นั้น เช่น โปรแกรมให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่จัดตั้งขึ้นอย่างนี้อาจล้มเหลวได้ หากความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูไม่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันและประสานงานกันตามขั้นตอนของโปรแกรม การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กยังขึ้นอยู่กับกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่มากกว่าหนึ่งแห่ง เช่น ความก้าวหน้าของเด็กที่มีความบกพร่องทางการอ่านจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยทั้งการสอนและการซ่อมเสริมที่มีประสิทธิภาพในห้องเรียน

ประกอบกับการสนับสนุนให้กำลังใจจากทางบ้าน สถานการณ์ที่พฤติกรรมของเด็กเป็นผลจาก เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมที่มากกว่าหนึ่งแห่งนี้ เรียกว่า Meso System ส่วนสิ่งแวดล้อม ที่ถูกรอบนอกออกไปแต่มีผลถึง Micro System และตัวเด็กตามลำดับ เรียกว่า Exosystem เช่น เพื่อน ๆ ของพ่อแม่ สื่อมวลชน เพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียง และสิ่งแวดล้อมที่ถูกรอบนอกออกไปแต่มีผลถึงสิ่งแวดล้อมระดับใน ๆ เข้ามาตลอดจนถึงตัวเด็ก ได้แก่ เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ต่าง ๆ ของสังคมนั้น เรียกว่า Macro System สิ่งแวดล้อมเหล่านี้แต่ละส่วนต่างมีอิทธิพลต่อกัน และกันด้วยเช่นกัน ดังแผนภูมิแสดงสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็ก

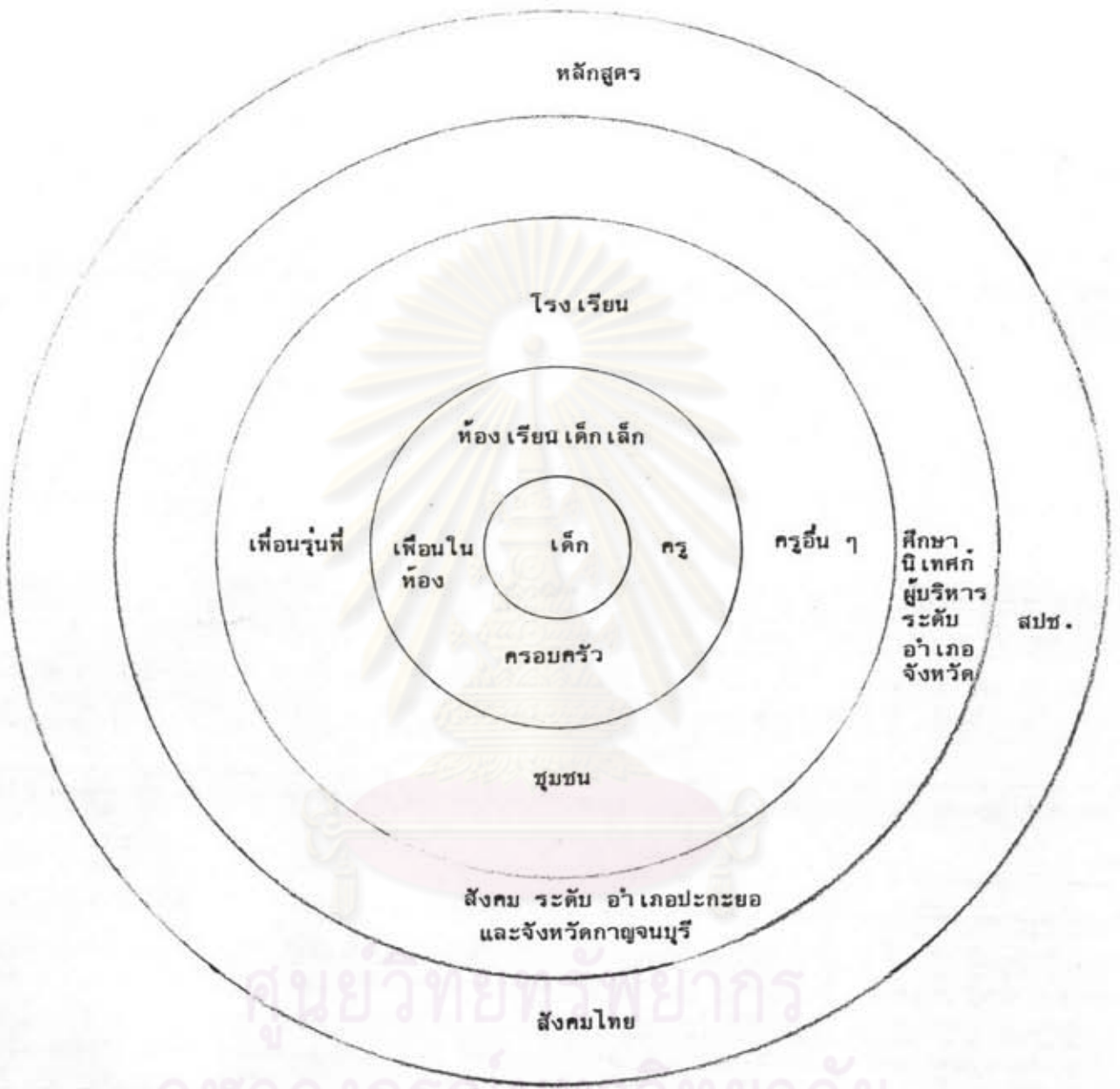
ประเด็นที่ 2 การเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีวิธีการเรียนรู้ภาษาไทยกลางซึ่งเป็นภาษาที่สอง โดยใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อน เช่น ในช่วงกิจกรรมอิสระ ครูปล่อยให้เด็กเรียนเล่นกันตามลำพังอยู่ในห้องเรียนปรากฏว่า นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงคนหนึ่ง ซึ่งพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง จูงมือเพื่อนคนหนึ่งซึ่งพูดภาษาไทยไม่ได้และไม่เข้าใจภาษาไทย เดินไปที่กระดานชาหยั่ง ซึ่งมีรูปผลไม้และสัญลักษณ์ตัวเลขอยู่ นักเรียนคนที่สามารถพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงชี้ภาพผลไม้แล้วอ่านชื่อผลไม้เป็นภาษาไทย แล้วให้นักเรียนที่พูดได้แต่ภาษากะเหรี่ยงอ่านภาษาไทย ความนักเรียนทั้งสองคนนี้เป็นเพื่อนสนิทกัน เวลาเรียนนั่งใกล้กันและไปไหนมาไหนด้วยกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่า โดยปกติแล้วนักเรียนทั้งสองคนดังกล่าวข้างต้นนี้ จะใช้ภาษากะเหรี่ยงในการพูดคุยในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการเรียนรู้โดยใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อนดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสำคัญ เมื่อเด็กมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน จึงมีการช่วยเหลือ โดยการถ่ายทอดภาษาซึ่งกันและกัน การพบวิธีการเรียนรู้โดยมีเพื่อนช่วยนี้ ตรงกับงานวิจัยของ ริชาร์ด มิลล์ และเจน มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1993) ซึ่งได้สังเกตการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของเด็กคนหนึ่ง ชื่ออับดุล (Abdul) ซึ่งเป็นเด็กที่พูดภาษาปากีสถานเป็นภาษาถิ่น เมื่ออยู่ในห้องเรียนซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน จะมีเพื่อนคนหนึ่งซึ่งพูดได้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาปากีสถานคอยช่วยเหลือโดยช่วยแนะนำ และสื่อความต้องการของอับดุลสู่ผู้อื่น และยังเป็นเพื่อนที่สอนอับดุลให้พูดภาษาอังกฤษตาม

แผนภูมิแสดงสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็ก

จากแนวคิดที่ให้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ เป็นแผนภูมิสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กกะเหรี่ยง ดังนี้

ศูนย์วิทยพัฒน์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีวิถีการเรีบนรู้
ภาษาไทยกลาง โดยให้วิถีการเขียนแบบโดยนักเรีบนเขียนแบบการพูดของเพื่อน เช่นในกิจกรรม
เสรี ครูให้นักเรีบนเลือกเล่นของเล่นอิสระภายในห้อง นักเรียนคนหนึ่งพูดภาษาไทยขณะเล่น
ตุ๊กตาทำให้เพื่อนที่นั่งใกล้ซึ่งเป็นนักเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้เขียนแบบโดยพูดภาษาไทยตาม ฯลฯ
ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนทั้งสองนี้เป็นเพื่อนสนิทกัน มักจะทำอะไรด้วยกันกลุ่มเสมอ นอกจากนี้ยังพบว่า
นักเรียนให้วิถีการเขียนแบบที่ เช่น นักเรียนห้องเด็กเล็กซึ่งพูดภาษาไทยไม่ได้ เมื่อได้กินเสียง
ครูสอนให้นักเรีบนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ฟังห้องเรีบนคุยติดกัน โดยครูให้นักเรีบนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 คนหนึ่งเป็นค่านหนังสือภาษาไทยแล้วให้เพื่อนค่านตาม นักเรียนห้องเด็กเล็กได้กินจึงค่าน
ตามพี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วย ฟังการเขียนแบบคนค่านนี้ วิซาร์ด และ คีนส์มิลล์ (Richard
W. Mills and Jean Mills, 1993) ได้กล่าวว่า การลอกเขียนแบบคนค่านเป็นทุกศาสตร์ที่
สำคัญค่างหนึ่งของเด็กในการเรีบนรู้ภาษาที่สองจากงานวิจัยเกี่ยวกับการเรีบนรู้ภาษาดังคฤห์
สองของเด็กคนหนึ่งเขาพบว่า เด็กเขียนแบบคนค่าน โดยก่อนที่เด็กจะเขียนแบบเพื่อน เด็กจะเงี่ย
สาธิตจำลองลงเพื่อนค่างตั้งใจ จากนั้นเด็กจะพูดซ้ำคำพูดของเพื่อนหรือทำท่าตามเพื่อน ฟังไม่
เพียงแต่ทำให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้นแต่ยังทำให้เด็กฝึกเชื่อมโยงคำพูดกับเนื้อหาที่พูดถึงด้วย

ประเด็นที่ 3 สถานการณ์การเรีบนการสนทนาที่เป็นประโยชน์ค่นักเรีบนชาวเขา เผ่ากะเหรี่ยง

จากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่า ได้มีสถานการณ์ทางค่างที่ช่วยในการ
เรีบนการสนทนา นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง คือ การที่ครูชั้นเด็กเล็กค่นักเรีบนสองชั้น
ควบคู่กัน ครูจึงได้นำนักเรียนชั้นเด็กเล็กและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปเรีบนรวมค่น
ห้องเด็กด้วยกัน ทำให้นักเรีบนชั้นเด็กเล็กและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปเรีบนรวมค่น
เด็กด้วยกัน ทำให้นักเรีบนชั้นเด็กเล็กได้มีโอกาสฟังและพูดตามพี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และการที่ครู
ปลอคให้นักเรีบนชั้นเด็กเล็กเล่นของค่นภายในห้อง ได้มีกรรณที่นักเรีบนฟังและพูดตามนักเรีบน
ชั้น ป.1 ที่เรีบนค่นห้องติดกัน และกรรณที่นักเรีบนที่พูดได้แต่ภาษากะเหรี่ยงจ้ญู่เล่นกับเพื่อนที่
พูดได้ทั้งภาษากะเหรี่ยงและภาษาไทย เมื่อนักเรีบนที่พูดได้สองภาษา พูดภาษาไทย นักเรีบนที่พูด

ได้แต่ภาษาจะเหวี่ยงก็พูดภาษาไทยตามด้วย จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นนี้แล้วแต่เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาโดยการเลียนแบบ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยพัฒนาภาษาที่สองให้แก่เด็ก ซึ่งได้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ริชาร์ด มิลล์ และเจนนี มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1993) ที่กล่าวว่า การให้เด็กได้ทำงานเป็นคู่ โดยเด็กคนหนึ่งพูดได้ภาษาเดียวจับคู่กับเด็กที่พูดได้สองภาษา เป็นการช่วยให้เด็กที่พูดได้ภาษาเดียว พัฒนาความสามารถทางภาษาที่สองด้วย อย่างเช่น ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้เครื่องหมาย เด็กที่พูดภาษาปัญจาบเป็นภาษาถิ่นและต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ได้ใช้เครื่องหมายร่วมกับเพื่อนที่สามารถพูดได้ทั้งภาษาปัญจาบและภาษาอังกฤษ โดยฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องหมายตามคำบอกของครู เพื่อนที่พูดได้สองภาษาจะพูดภาษาปัญจาบกับเด็กที่พูดภาษาปัญจาบเป็นภาษาถิ่น และจะพูดภาษาอังกฤษกับครู เด็กที่พูดภาษาปัญจาบเป็นภาษาถิ่น จึงคอยสังเกตฟังและเลียนแบบโดยพูดภาษาอังกฤษตามเพื่อน บางครั้งก็ชวนกันคุยเป็นภาษาอังกฤษ การที่เด็กที่พูดได้ภาษาเดียวพูดซ้ำ คำพูดของเพื่อนที่พูดภาษาที่สองและพยายามชักชวนให้เพื่อนที่พูดได้สองภาษามีปฏิสัมพันธ์กับคนนั้น จะเป็นการเพิ่มวิสัยและรูปแบบของสถานการณ์ด้านการสื่อความหมายที่เด็กมีส่วนร่วมอยู่ด้วย เป็นการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ภาษาของเด็กให้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมที่ครูจัดแล้วประสบความสำเร็จมักเป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว เช่น ในกิจกรรมเข้าจังหวะและการเคลื่อนไหว กิจกรรมเกม ฯลฯ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นกิจกรรมที่ใช้คำพูดประกอบท่าทาง ทำให้เด็กเข้าใจสิ่งที่ครูสั่งได้ง่าย เด็ก ๆ จึงให้ความร่วมมือด้วยดี ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ริชาร์ด มิลล์ และเจนนี มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1993) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่เน้นให้เนื้อหาสัมพันธ์กับบริบท (Context based activity) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่พูดภาษาที่สองไม่ได้ เช่น ในกิจกรรมการทำอาหาร การทำมันฝรั่งทอด เมื่อครูสั่งมิดให้เด็กคนหนึ่งที่ยังพูดภาษาที่สองไม่ได้ เด็กคนนั้นก็รับมิดแล้วใช้มีดตัดมันฝรั่ง เด็กก็สามารถทำได้ด้วยดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กรู้ว่ามิดที่ได้มาจะนำไปใช้อย่างไร หรือในชั่วโมงพลศึกษา ที่มีการเคลื่อนไหวทางร่างกาย

ประเด็นที่ 4 หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอน เพราะเป็นเสมือน เครื่องมือที่ครูใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยพบว่า จากการตอบแบบสอบถามของครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.47 ใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก เป็นหลักในการสอน ซึ่งวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนเฉพาะ นักเรียนชั้นเด็กเล็กทั่วไปเท่านั้น ไม่ใช่สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ซึ่งแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กได้เน้นการใช้ภาษาไทยเป็นหลักและแม้ว่าในปีการศึกษา 2537 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้สร้างแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กขึ้นมาใหม่ สำหรับครูผู้สอนที่ต้องสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย คือแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา โดยได้เน้นให้เด็กรับภาษาไทยตลอดหลักสูตรทั้งในและนอกห้องเรียนหรือสร้างบรรยากาศในการรับภาษาไทยให้มากที่สุด แต่การกำหนดหน่วยและเนื้อหาในกิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเกมการศึกษา ก็ไม่ได้พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของบริบทที่แท้จริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง อีกทั้งไม่ได้มีการให้ความสำคัญหรือความสนใจต่อค่านิยม วิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของเผ่าพันธุ์ของเด็กเลย

นอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ได้สร้างคู่มือ สำหรับครูที่ต้องสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน โดยเน้นการใช้ภาษาไทยทั้งในและนอกห้องเรียน แต่เนื้อหาที่เน้นสภาพสังคมความเป็นอยู่ของคนไทยภาคกลาง เช่นเดียวกับแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กทั้งสอง เพราะอยู่บนพื้นฐานความเชื่อเดียวกัน จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กนั้น มีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายซึ่งมาจากสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ รวมทั้งภาษาของคนไทยภาคกลาง หรืออาจเรียกได้ว่าภาษาและวัฒนธรรมมาตรฐาน ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วยังมีวัฒนธรรมอื่น ๆ อีกมากมาย และอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน เช่น มีนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง นักเรียนชาวพม่า และนักเรียนชาวไทยอีสาน ดังนั้น นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและชาวพม่า จึงต้องเรียนรู้วัฒนธรรม สังคมความเป็นอยู่และภาษาไทย เพียงด้านเดียว ตามเนื้อหาของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ซึ่ง บุขบง ดันติวังค์ (Tantiwong

Boosbong, 1995) ได้กล่าวไว้ว่า อย่างไรก็ตาม ต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกภาพของชาติ และศักดิ์ศรีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษจากเหง้าของบุคคลแต่ละคน ดังนั้นเพื่อให้หลักสูตรการศึกษา มีความเหมาะสมทางวัฒนธรรม (Culturally appropriate) ซึ่งจะช่วยให้การปรับตัวของเด็กจากทางบ้านสู่โรงเรียน นักการศึกษาจะต้องเห็นความสำคัญของภาษาถิ่น และวัฒนธรรมพื้นบ้านในการพัฒนาทางสติปัญญาและสังคม อารมณ์ของเด็ก พ่อแม่ ครู ผู้เลี้ยงดูเด็ก และบรรดาผู้ใหญ่ทั้งหลายที่เป็นคนในชุมชน จึงจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยสำหรับเด็กชนบทและชนกลุ่มน้อยเสียใหม่ โดยจะต้องนับถือภาษาแม่ของเด็กและวัฒนธรรมท้องถิ่นและนำสิ่งเหล่านี้มาพิจารณาในการจัดการศึกษา นักศึกษาระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะครูและผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องได้รับความช่วยเหลือให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมและภาษาทางบ้าน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกีดกันไม่ให้เด็กแสดงออกด้วยภาษาของตน

ดังนั้น การศึกษาควรได้มีการทบทวนและปรับปรุงแนวและแผนการจัดประสบการณ์เสียใหม่ เพื่อครอบคลุมแนวคิดเกี่ยวกับการสอนเด็กสองภาษาและการจัดการศึกษาสำหรับวัฒนธรรมที่หลากหลายไว้ด้วย รวมทั้งควรสนับสนุนให้ครูช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ผลเต็มที่ ซึ่งหากไม่มีการตระหนักในเรื่องเหล่านี้ การพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม หรือมีความเหมาะสมทางวัฒนธรรม ก็จะไม่เป็นไปได้อย่างดี

นอกจากนี้ ริชาร์ด และ ฮันส์ มิลล์ (Richard W. Mills and Jean Mills, 1993) ได้กล่าวเสริมว่า หลักสูตรสำหรับสังคมที่มีหลายวัฒนธรรมนี้จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นพฤติกรรมความคิดและความแตกต่างของเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน การเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนั้น การสอนในห้องที่มีวัฒนธรรมหลากหลายนั้น คือ การนำประโยชน์จากประสบการณ์ไปใช้ในหลักสูตรโดยรวม เพื่อทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็กและเพื่อสนองความต้องการของพวกเขา

จากการที่ริชาร์ด มิลล์ และ ฮันส์ มิลล์ ได้จัดทำโครงการภาษาของชนกลุ่มน้อย ได้พบว่า ชุมชนซึ่งมีโรงเรียนตั้งอยู่ควรจะนำผู้ใหญ่ หรือบุคคลในชุมชนที่สามารถพูดได้สองภาษามาเป็นประโยชน์ต่อเด็กในโรงเรียนในท้องถิ่นนั้น เพราะนอกจากจะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังทำให้เกิดความร่วมมือในระหว่างโรงเรียนกับ

บ้าน โรงเรียนจะได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนนั้น ๆ สำหรับโครงการแรกของโครงการภาษา เพื่อชนกลุ่มน้อย คือ การได้เปิดชั้นเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองเพื่อสอนพ่อแม่เด็ก ทำให้รู้ว่าพ่อแม่เด็กนั้นเข้าใจระบบการศึกษามากน้อยเพียงใด รวมทั้งทำให้ทราบว่าพ่อแม่เด็ก ส่วนใหญ่ต้องการให้เด็กเรียนทั้งภาษาถิ่นและภาษาอังกฤษควบคู่กัน ส่วนโครงการที่สอง คือ การสอนนักเรียนอายุตั้งแต่ 3 ปี ถึง 11 ปี โดยจัดเป็นกลุ่ม ๆ สอนโดยครูเล่านิทาน และใช้ ภาษาถิ่นของนักเรียนเป็นสื่อ ซึ่งมี 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาปยูจาบ ภาษาเออร์ด และภาษาคูเจอร์ราดี และนำผู้ใหญ่ในชุมชนที่สามารถพูดภาษาถิ่นของนักเรียนได้มาเป็นผู้สอน ส่วนจุดมุ่งหมายในการสอน นั้นเพื่อสร้างความหลากหลายของวัฒนธรรมชั้นภาษาในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของชุมชนที่พวกเขาอยู่ และได้มีการประชุมผู้สอนทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่ออภิปรายเรื่องการวางแผนการสอนตลอดจน ความจำเป็นของการเตรียมที่ตักก่อนสอน การจัดห้องและการจัดกลุ่มต้องมีการอภิปรายกัน ซึ่งจากการอภิปรายนี้เอง ทำให้พบว่า การสนับสนุนให้เด็กพูดภาษาอังกฤษของตนจะมีผลดีต่อการเรียน ภาษาที่ส. ในอนาคต และเด็กจะสามารถตอบโต้ได้ดี เมื่อมีการจัดกลุ่มด้วยตัวเองและมีครูนั่งบนพื้น ระดับเดียวกับเด็ก การประเมินผลของโครงการดังกล่าวข้างต้นนี้ คือ ความคิดเห็นของครู คำตอบจากเด็กและผู้ปกครอง รวมทั้งความก้าวหน้าของเด็ก ๆ

จากการดำเนินโครงการดังกล่าวข้างต้น มิลล์ และ มิลล์ (1993)

ได้นำข้อคิดเห็นของคนในชุมชนและข้อค้นพบที่ได้จากการดำเนินโครงการมาเป็นแนวทางในการจัด หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น เช่น การเสนอให้มีการนำภาษาถิ่นใน ชุมชนมาใช้ในหลักสูตร ฯลฯ ทั้งนี้เป็นเพราะเขาได้พบว่า โครงการที่ให้การสนับสนุนการสอน สองภาษาใด ๆ ก็ตามจะต้องออกสู่ชุมชน และชุมชนก็ต้องเข้าสู่โรงเรียนด้วยเช่นกัน จุดมุ่งหมาย ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการให้ความสนับสนุนการสอนก็คือ การเข้าใจหลักสังคมภาษาศาสตร์ ใน บทบาทของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการปรับปรุงและรวมพลังในส่วนของผู้ปกครองในแต่ละ โรงเรียนย่อมมีความแตกต่าง ซึ่งต้องยอมรับด้วย เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ความสำเร็จของการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับความคิดเห็นอย่างใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มิเช่นนั้นจะไม่มีความสำเร็จและความร่วมมือเกิดขึ้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องออกสู่ชุมชน เพื่อไปคุยกับเด็กและผู้ปกครองที่สำคัญยิ่งกว่านั้น คือ เราต้องฟังสิ่งที่พวกเขาพูด

แต่จากการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน
 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่เกิดจากอุปสรรคทางภาษาเป็นสำคัญนั้น ผู้วิจัยพบว่า การเรียนในโรงเรียน
 แยกตัวจากบ้านและชุมชนเหมือนเป็นคนละโลก คนละสังคม ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรโรงเรียน
 รวมทั้งการที่ครูปฏิเสธวัฒนธรรมและความเป็นเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง แต่พยายามให้เด็กมี
 บทบาทเดียว คือ นักเรียนชาวไทย ทั้งที่ในชีวิตจริงของคนเรามีได้หลายบทบาทตามสถานการณ์
 เด็กที่ไม่สามารถปฏิบัติบทบาทนักเรียนไทยได้จะถูกลดโอกาสในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
 และเกิดความรู้สึกต่ำต้อย การแก้ปัญหาที่เด็กถูกคาดหวัง คือ การฝึกฝนและยอมรับบทบาทนักเรียน
 ไทย และทิ้งบทบาทเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง การที่เป็นเช่นนี้เท่ากับชี้ให้เด็กเห็นว่า ฐานะของ
 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงต่ำต้อยกว่าและไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมชาวไทย และนำไปสู่ความ
 อับอายในชาติกำเนิดและถูกเหยียดหยามเผ่าพันธุ์ของตนเองในที่สุด จึงเป็นเรื่องที่อันตรายและ
 น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง สมควรที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องพิจารณาและแก้ปัญหาที่ละเอียดอ่อนนี้
 อย่างรอบคอบและระมัดระวัง แต่ก็ต้องมีการดำเนินการโดยเร็วก่อนที่ความเสียหายทางจิตใจ
 และการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นจะเกิดขึ้นลุกลามไปมากกว่านี้

ประเด็นที่ 5 พื้นฐานทางภาษาถิ่นของผู้วิจัย

ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะมีความสามารถในการใช้ภาษากะเหรี่ยงมาบ้าง
 จากประสบการณ์ที่เคยสอนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง แต่ภาษากะเหรี่ยงก็มีความแตกต่างกัน
 ในเรื่องของการออกเสียงในคำคำเดียวกัน เช่น คำว่า "ฮิน" กะเหรี่ยงหมู่บ้านจอลา
 อ่านว่า "ฮึ่ท้อ" ส่วนกะเหรี่ยงหมู่บ้านจะแก อ่านว่า "ฮึ่ทิว" กะเหรี่ยงหมู่บ้านบ้องค์
 อ่านว่า "เซอะเถอะ" เหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งภาษากะเหรี่ยงที่ผู้วิจัยเคยใช้กับภาษากะเหรี่ยงใน
 โรงเรียนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนั้นแตกต่างกัน ทำให้ผู้วิจัยมีความยากลำบากที่จะทำความเข้าใจใน
 ภาษากะเหรี่ยง แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากเด็กยังเล็กมากจึงใช้ภาษาท่าทางประกอบมาก ดังนั้น
 ผู้วิจัยจึงอ่านภาษาท่าทางของเด็ก ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงความต้องการของเด็กได้

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในงานวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ดังนี้คือ

1. ควรปรับปรุงหลักสูตรแผนแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน โดยยึดหลักการสอนภาษาที่สอง ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญแก่ภาษาถิ่นและภาษาไทยกลางอย่างเท่าเทียมกัน โดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยกลางควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของภาษาทุกภาษา ซึ่งการทำเช่นนี้เป็นบ่อเกิดของสันติภาพของโลกในอนาคต อีกทั้งยังช่วยให้การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กราบรื่นขึ้นอีกด้วย
2. ควรปรับปรุงกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การอบรมศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำและติดตามผลการปฏิบัติงานของครู การอบรมครูประจำการ ควรกระทำโดยตรงกับครูทุกคน และควรมีการอบรมครูใหม่ทุกคนที่จะต้องสอนนักเรียนที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวครูให้เข้าใจสภาพและหลักการในการสอนนักเรียนที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน โดยเน้นการอบรมให้ความรู้ครูตรงตามหลักการของหลักสูตรแผนแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน
3. ควรส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยเริ่มให้ทักษะในการพัฒนาหลักสูตรแก่ท้องถิ่นจนถึงระดับกลุ่มโรงเรียน พร้อมกันนั้นควรส่งเสริมความพยายามที่จะดูแลซัพและเข้าใจสภาพของชุมชนท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นเอง
4. ผู้บริหารโรงเรียนควรเน้นนโยบายการให้ครูสอนหนังสือเป็นหลักและให้งานเสริมคือ งานโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการผลิต โครงการสหกรณ์ เป็นงานรอง ทั้งนี้เพื่อครูจะได้มีเวลาในการสอนได้อย่างเต็มที่
5. รัฐควรคำนึงถึงภารกิจหลักของโรงเรียนในการพัฒนาคนและไม่นำภารกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะภารกิจในการพัฒนาเชิงวัตถุไปมอบให้แก่โรงเรียน เพราะการสร้างคนให้มีคุณภาพควรเป็นงานหลักของโรงเรียนแม้ว่าจะ เป็นงานหนักและต้องใช้เวลาชวาวนาน

6. รัฐบาลสนับสนุนส่งเสริมให้คนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีโอกาสสอบบรรจุเป็นข้าราชการครู โดยให้สิทธิ์เฉพาะคนในท้องถิ่นนั้นแข่งขันกันเองภายในเขตนั้น เพื่อช่วยลดปัญหาของการขอช่วยราชการ หรือโยกย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม ทำให้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาหน้าของครูในโรงเรียน

7. รัฐบาลมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับสื่อการสอน สำหรับนักเรียนที่ไม่พูดภาษาไทยที่บ้านในชั้นเด็กเล็กโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้มีสื่อช่วยในการสอนนักเรียน โดยที่ครูจะได้มีเวลาเตรียมการสอนและสอนได้อย่างเต็มที่

8. หัวหน้าการประถมศึกษาระดับอำเภอในแต่ละท้องถิ่น ศึกษาพิเศษและผู้บริหารโรงเรียนควรเยี่ยมชม ถามทุกข์สุขของครูผู้สอนอยู่ในท้องถิ่นทุกรักันคารอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ครูในการปฏิบัติงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย